

Győri Enikő

ÖSSZEHASONLÍTANI AZ ÖSSZEHASONLÍTHATATLANT

A 2011-ES ÉS A 2024-ES MAGYAR ELNÖKSÉG EGYBEVETÉSE

Amikor ezen kötet előzményét¹ írtuk, már akkor leszögeztem, nem látom értelmét, hogy patikamérlegen méricskéljük s vessük majd egybe azt a két félévet, amikor Magyarország látta el az Európai Unió Tanácsa soros elnökségét.² Nem érdemes számolgatni, hány Tanács-ülésem elnököltünk, hányat rendeztünk itthon, hány dossziében értünk el mekkora haladást stb., már csak objektív okokból sem. Az első féléves elnökségek valóban hat hónapig tartanak, a második félévesek az augusztusi és a karácsonyi szünet miatt viszont csak négy és félig. 2024-ben ráadásul az ötéves intézményi ciklus is véget ért, júniusban európai parlamenti választásokat tartottak, s Brüsszel hónapokig a régi-új vezetők ki- és megválasztásával volt elfoglalva. Emiatt óhatatlanul is kevesebb tér jutott a szakmai munkának, szinte leállt a jogalkotás, de annál több politikai játszma zajlott. Emellett a nemzetközi körülmények, az unió állapota és Magyarország uniós belüli helye, viszonyai is gyökeresen eltérőek voltak a második elnökség alatt, mint tizenhárom évvel korábban. Az egybevetést tehát nem számokkal kell elvégezni, nem célom annak meghatározása, melyik volt sikeresebb. Ehelyett inkább azt vizsgálom, hogy Magyarország kihozta-e az adott helyzetből, amit lehetett, le tudta-e tenni a névjegyt, azaz alkotott-e maradandót. Úgy vélem, a rendkívül nehéz körülmények és ellenszél ellenére a kérdésre határozott igen a válasz a 2024-es elnökség tekintetében is.

Az értékelés szempontjainak bemutatásakor a 2011-es elnökségre csak dióhéjban térek ki, hiszen azt részletesen ismertettem a második elnökségre való felkészülésről szóló kötetben.³

AZONOS TÖREKVÉS, ELTÉRŐ SZEREPFELFOGÁS

2011-ben az „Erős Európa” jelmondat alatt a tagállamok felé azt vállaltuk: „azon fogunk munkálkodni, hogy az unió erősebb legyen a magyar félév végén, mint

¹ NAVRACSICS-TÁRNOK 2024.

² GYŐRI 2024: 17.

³ GYŐRI 2024: 17–38.

az elnökségi staféta átvételekor, s eközben [...] a polgárok érdekeit állítjuk a közép-pontba (*strong Europe with a human touch*).⁴ A szerződések betűjét érvényesítve erős tagállamokban és intézményekben gondolkodtunk, amelyek együttműködnek. Feladatorientált, szervező elnökségként⁵ a dossziék sikeres menedzselésével önálló ágendát nem diktáltunk, de a prioritásokat magunkra szabtuk, jó pásztor módjára terelgettük a nyáját a közösen elfogadott célok felé.⁶ Egy tagállammal kiegészülve, valóban jobb állapotban adtuk át aztán az unió vezetését az utánunk a sorban következő Lengyelországnak 2011. július 1-jén, mint ahogy mi kaptuk.

2024-ben a „Tegyük nagygyá Európát újra!” mottó – amellet, hogy kétségtelenül fricskát ad Brüsszelnek a Trump-féle mondat parafrázálásával, s kicsit emlékeztetve arra, hogy a brüsszeli buborék mennyire a republikánus elnökjelölt győzelme ellen drukkolt – rávilágít a legfontosabb teendőre: az unió politikai és gazdasági értelemben is gyengébb, mint korábban; ideje rendezni a sorokat, különben nem tud a világ legfejlettebb régiói között maradni. *Mindkét magyar elnökségi félév tehát, a mainstream sajtóban általános vádaskodásokkal szemben, éppen hogy erősíteni kívánta Európa pozícióit.* 2024-ben ugyanakkor a már említett körülmények miatt kevesebb tér nyílt a szakmai munkára, arra, hogy dossziékat nagy számban zárjunk le. Ehelyett a szerepünk az intézményi átmenet megkönnyítésére, zökkenőmentes lebonyolítására irányult amellet, hogy politikai kezdeményezésre is vállalkoztunk (átalakító, politikai vezető típusú elnökség).⁷ Magyarország olyan akciókba is fogott elnöksége idején, amelyek nem az elnökségi feladatkörből fakadtak, de ráirányították a figyelmet az unió legfontosabb problémáira. Ilyen volt rögtön az elnökség első napjaira időzített, éles kritikákkal fémjelzett külpolitikai roham („békemisszió”), amikor a miniszterelnök gyors egymásutánban ellátogatott először Kijevbe, majd Moszkvába, ezt követően Pekingbe, végezetül pedig a washingtoni NATO-csúcs-találkozó mellett találkozott az akkor visszatérésre készülő Donald Trump amerikai elnökkel. A Külügyi Tanácsnak állandó elnöke van (2024-ben Josep Borrell töltötte be a közös kül- és biztonságpolitikai főképviseelői posztot), így a soros elnökség maximum kérésre helyettesítheti a főképviseelőt, illetve a Bizottság elnöke, valamint az Európai Tanács elnöke látja még el az unió külső képviseletét. Orbán Viktor utazásai hangsúlyozottan kétoldalú alapon történtek, tehát nem elnöki minőségben. A magyar cél az volt, hogy kimondja: az orosz–ukrán háború negyedik évében, amely Európa bőrére is megy, stratégiát kell váltani, mert az eddigi révén egy tapodtat sem

⁴ Hat hónap egy erősebb Európa szolgálatában 2011: 4.

⁵ Sabina Kajnc az elnökségek három típusát különbözteti meg: feladatorientált, szervező elnökség, átalakító, politikai vezető elnökség, valamint a kettő fúziója (KAJNC 2015).

⁶ GYŐRI 2011.

⁷ KAJNC 2015.

jutottunk előbbre. Emiatt pedig minden szereplővel beszélni kell, a megtámadott Ukrajna elnökével éppúgy, mint az agresszor és szankciók alatt álló Oroszországgal, valamint azokkal, akik a folyamatokat leginkább befolyásolni tudják: a kínai elnök és a leendő amerikai vezető (akivel Brüsszel nem kommunikált). A reakciók rendkívül hevesek voltak, záporoztak a kritikák, jöllehet csak Európán belülről.⁸

Az elnökségi vezető szerepet Magyarország jól érvényesítette a soros elnökségi jogkörön belül is a budapesti versenyképességi csúcs (informális Európai Tanács) november 7-ei összehívásával, amely nyilatkozat elfogadásával zárult.⁹ Ezzel született egy olyan, a magyar fővárost nevében hordozó uniós dokumentum, amely hosszú időre meghatározza az uniós napirendet, és kijelöl egy cselekvési irányt. Emellett itthon került sor az Európai Politikai Közösség csúcstalálkozójára is, ahová 42 ország állam- és kormányfői látogattak el, komoly láthatóságot biztosítva a magyar soros elnökségnek.¹⁰

Ilyen magas szintű találkozókra, kezdeményezésekre a 2011-es elnökség alatt nem került sor. Anno a Lisszaboni Szerződés beüzemelésekor a csökkentett elnökségi szerep tisztes kivitelezésére koncentráltunk, de magyar ízzel, a nekünk fontos témákban tett előrelépéssel (a szomszéd Horvátország tagfelvétele, roma- és Duna-stratégia stb.). 2024-ben is megtettük ezt, még ha a látványos nagy akciók mellett e fontos szakpolitikai kérdések láthatósága kisebb is volt (agrár- és kohéziós politika, demográfia – magyar prioritások mentén számunkra kedvező dokumentumok elfogadása).

A KÉT ELNÖKSÉG KONTEXTUSA

Egy elnökség mozgásterét a saját belső körülményei és a tőle független külső tényezők együttesen határozzák meg.

Belső meghatározottság

Az első magyar elnökség esetében a legfontosabb belpolitikai körülmény az volt, hogy a 2010. áprilisi választások után megalakult kormány rohammunkában, erőltetett tempóban tudott felkészülni az uniós megmérettetésre. Igaz volt ez mind a kormánytagokra (minden szereplő új volt), mind az államigazgatás szereplőire, mind az infrastrukturális feladatokra (nem állt rendelkezésre megfelelő helyszín stb.).

⁸ Például LIBOREIRO 2024; BAYER 2024.

⁹ Lásd később az *Elnökségi prioritások* című részben.

¹⁰ Az Európai Unió Tanácsa 2024a.

A kormányt ezer teendő kötötte le, súlyos állapotban volt a gazdaság, fizettük vissza a 2009-es csőd után felvett EU- és IMF-hiteleket, túlzottdeficit-eljárás alatt álltunk. Az elnökség miatt tehát nem állhatott le a belső politikai és gazdasági konszolidáció, a strukturális reformokat is folytatni kellett. A gyökeres belpolitikai változások, az erőltetett ütemű jogalkotás, különösen a médiatörvény, valamint a deficit csökkentése érdekében bevetett, a külföldi üzleti érdekeket sértő unortodox gazdaságpolitika együttesen már az elnökség kezdetére minimum értetlenséget, megrökönyödést, de a sajtó részéről inkább ellenszenvet váltott ki.¹¹

2024-ben viszont két évvel voltunk az utolsó választás után, a kormánynak elegendő idő állt rendelkezésére felkészülni. A kormányfő és a miniszterek közül Pintér Sándor belügyminiszter már 2011-ben is a helyén volt, így pontosan tudta, mire számíthat, s a többi kormánytag is már jelentős tapasztalatot szerzett a Tanács-ülésekre járva. A Covid-válság mindenki máshoz hasonlóan Magyarországot is megtépázta, de a felpattanás viszonylag gyors volt, s visszatért a növekedés (2022-ben 4,6%-kal haladta meg az előző évit¹²). A magyar kormány erősen békepárti álláspontja élvezte a polgárok támogatását, tehát erős legitimitással futhatott neki a kormány az elnökségnek.

A külső körülmények

2011-hez hasonlóan Magyarország ugyanúgy Spanyolországgal és Belgiummal közösen alkotott elnökségi triót. Ugyanúgy készült közös hármas elnökségi program, hoztuk a szükséges minimumot, de a mindennapokban sokkal kevésbé volt jelen a triómentalitás, a folyamatos egyeztetés, mint 2011-ben. Valószínűleg a Lisszaboni Szerződés ezen újítását egyedül az első, 2009-ben kezdődött hármas vette komolyan, s az attól kezdve csak formalitás volt, s mire újra ránk került a sor, már a mi triónk sem látta azt érdemi szükségletnek. Közös logó sem készült úgy, mint 13 évvel korábban.

Amennyire a 2011-es elnökségre a pénzügyi válságból kiterelvényesedő általános gazdasági válság és annak kezelése nyomta rá a bélyegét, annyira az orosz–ukrán háború és a versenyképességi problémák a 2024-esre. A Draghi-, Letta- és Noyer-jelentések¹³ mindenki számára egyértelművé tették, mekkora a baj az unió gazdaságával, azonnal kell cselekedni. A Brüsszel által addig kínált recept, a zöldátmenet és a túlszabályozás inkább csak súlyosbította a helyzetet. A gazdák 2024 elején

¹¹ GYŐRI 2024: 19.

¹² KSH.

¹³ European Commission 2024; LETTA 2024; NOYER 2024.

sorozatosan tüntettek a terheik miatt, s a vállalati érdekképviselők is egymás után jelentették meg segélykiáltás jellegű állásfoglalásaikat.¹⁴

Az unió az első elnökséghez képest sokkal rosszabb állapotban volt a belső kohézióját tekintve is a sorozatos válságok hatására: az előbbieken túl a migrációs válság, a brexit, a Covid és a közel-keleti krízis is szétzilálta a sorokat. Magyarország pedig 2018 óta 7. cikk szerinti eljárás¹⁵ alatt áll, ami a minket övező hangulatra erősen rányomta a bélyegét. 2024. június 25-éig, tehát a magyar elnökség kezdetéig hét alkalommal hallgatták meg Magyarországot az eljárás keretében a Tanácsban,¹⁶ így nem csoda, hogy addigra a felek abba kölcsönösen belefáradtak.¹⁷

Az egyre kizárólagosabb gondolkodás mind a zöldátmenet, mind a háború kérdésében ideológiai hadviseléssé vált, s általános lett a másként gondolkodók megbélyegzése, elítélése. Magyarország e témákban nem rejtette véka alá a véleményét, ezért az elnökséget még sokkal nagyobb szkepticizmus övezte, mint 2011-ben.

Mindezek következtében nemcsak alacsony várakozás és rossz hangulat övezte a kezdéskor a magyar elnökséget, s maradt is olyan végig, hanem kimondottan ellenséges volt a közeg. Ennek kiemelt színtere volt az Európai Parlament, miközben a Bizottság is beszállt a politikai játszmákba. Viszont a Tanácsban nyílt mód a tisztességes munkavégzésre.

AZ ELNÖKSÉG EGYÜTTMŰKÖDÉSE AZ UNIÓS INTÉZMÉNYEKKEL

2024-ben a magyar elnökségnek az volt a feladata, hogy a júniusi EP-választásokkal lejárt uniós szervek megújítását elősegítse. Június 27-én az Európai Tanács (EiT) az egy ciklussal korábbihoz képest könnyen, egy forduló alatt megállapodott a főbb tisztségekről (Antonio Costa az EiT új elnöke, Kaja Kallas az új külügyi főképviselet vezetője, Ursula von der Leyen marad bizottsági elnök). Von der Leyent az Európai Parlament plenáris ülése július 18-án a baloldal és a Néppárt szavazataival meg is választotta.

¹⁴ Ilyenek voltak például a következők: BOURGERY-GONSE 2023; BusinessEurope 2024; MÖLLER-NIELSEN 2024.

¹⁵ Az Európai Unió Tanácsa 2025.

¹⁶ Az Európai Unió Tanácsa 2024b.

¹⁷ A 2024-es magyar elnökség alatt aztán nem is került sor ilyen meghallgatásra.

A Bizottság

2011-ben a Barroso-féle Európai Bizottság sokkal együttműködőbb volt, s tartotta magát a szerződésekben rögzített szerepéhez. Ezzel szemben a Von der Leyen által vezetett testület, amelynek státusa hiába volt a 2024. júniusi választások miatt inkább csak ügyvivő jellegű az új testület november 27-ei megszavazásáig, magának a szerződéseken erősen túlmutató geopolitikai szerepet szánva, több alkalommal intézményi szerepéből kiesve járt el a magyar elnökséggel szemben. A magyar miniszterelnök békemissziói következtében nem került sor a biztosi kollégium hagyományos látogatására az elnökséget adó ország fővárosába, ami pedig a mindenkori koreográfia része. Továbbá a Bizottság bojkottra hívott fel a magyar elnökség által rendezett informális Tanács-ülések tekintetében. Ezt a tagállamok az orosz–ukrán háborúban elfoglalt álláspontjuknak megfelelően követték többé vagy kevésbé. A Bizottság csak szakmai szinten képviseltette magát, ami egyértelmű politizálás, amit pedig a szerződések nem tesznek lehetővé. Ennek volt az is a következménye, hogy a Borrell – még hivatalban levő külügyi főképviselő – által elnökölt két tanácsi formáció, a Külügyi Tanács és annak védelmi formációja az informális ülést a mindenkori gyakorlattal szemben nem Budapesten, hanem Brüsszelben tartotta.

2024. október 9-én a magyar elnökségi program EP-beli bemutatásakor¹⁸ Ursula von der Leyen nem az ismertetett elképzelésekkel foglalkozott, hanem felsorolta Orbán Viktornek a magyar kormány „bűnlajstromát”.¹⁹ A Bizottság elnöke a szerződések alapján ilyet nem tehet.

Magának az új Bizottságnak a felállítása is sok izgalmat hozott. A Tanács a magyar elnökség előterjesztésére minden vihar nélkül elfogadta 2024. szeptember 19-én a biztosi névsorról szóló határozatot. Utána ugyanakkor egy minden korábbinál durvább politikai játszma kezdődött biztosi meghallgatások címén, aminek semmi köze nem volt a jelölteknek a meghallgatáson nyújtott teljesítményéhez, felkészültségéhez. Adok-kapok játszma lett belőle, ahol megvolt, hogy „ki kit fog”, ki bukik meg, ha a másik sem megy át. Várhelyi Olivér magyar biztosjelölt minden szakmai vélemény szerint kiválóan szerepelt a meghallgatásán, mégis további kérdéseket kapott, és az utolsó pillanatig lebegtették, megkapja-e a támogatást. Az úgynevezett *mainstream* pártok a Néppárttól a zöldekig végül kiegyeztek egy csomagban, a szakmai és emberi alkalmasság abban nem játszott szerepet.

¹⁸ Lásd később.

¹⁹ Európai Parlament 2024b.

A Bizottság elnöke és tagjai tehát több alkalommal megsértették az alapító szerződések lojális együttműködésre vonatkozó cikkét²⁰ a magyar elnökség tekintetében 2024-ben. 2011-ben ilyen nem történt, a Barroso-bizottság a szerződések alapján eljárva segítette az akkori magyar elnökség munkáját. Azt azért hozzá kell tenni, hogy alsóbb, tehát nem politikai szinten a Bizottság együttműködése nagy általánosságban megfelelő volt most is.

Az Európai Parlament

2011-ben az akkori magyar elnökség kimondottan parlamentbarát elnökséget folytatott, beüzemelve a Lisszaboni Szerződés által az Európai Parlamentnek adott új hatásköröket, illetve hogy ellenőrző szerepét megfelelően gyakorolhassa.²¹ Az azóta eltelt tizenhárom év során a testület Magyarország fő kritikusává vált. 2018-ban az EP kezdeményezésére indult el hazánk ellen a 7. cikk szerinti eljárás.²² Az EP csak a 2019–2024 közötti ciklusban 21 határozatot fogadott el Magyarországról. Ezekből négy tartalmazott kifejezetten a magyar elnökségre vonatkozó előzetes, tehát megalapozatlan kritikát. A Parlament egy alkalommal határozatban szólította fel a Tanácsot, hogy vegye el Magyarországtól az elnökséget. Ennek kezdeményezői között szerepelt a Momentum képviselője, Cseh Katalin is.²³

Elmaradt az EP Elnökök Értekezletének (körülbelül a házbizottságnak megfelelő, a frakcióvezetőkől álló legfőbb döntéshozatali fórum) hagyományos látogatása, amely pedig szintén része minden elnökségi koreográfiának, s nem mutathatta be

²⁰ Az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikk (3): „Az Unió és a tagállamok a lojális együttműködés elvének megfelelően kölcsönösen tiszteletben tartják és segítik egymást a Szerződésekből eredő feladatok végrehajtásában.”

²¹ GYŐRI 2024: 18.

²² Európai Parlament 2018.

²³ Lásd az Európai Parlament 2023. júniusi határozatának 11. pontját (A jogállamiság és az alapvető jogok megsértése Magyarországon és a befagyasztott uniós pénzeszközök 2023/2691): „Hangsúlyozza, hogy a Tanács elnöksége fontos szerepet játszik a Tanács uniós jogszabályokkal kapcsolatos munkájának előmozdításában, az uniós menetrend fontosságának biztosításában és a Tanácsnak a többi uniós intézménnyel fenntartott kapcsolatokban történő képviseletében; felveti a kérdést, hogy Magyarország hogyan lesz képes 2024-ben hitelesen teljesíteni ezt a feladatot, tekintettel arra, hogy nem felel meg az uniós jognak és az EUSZ 2. cikkében foglalt értékeknek, valamint a lojális együttműködés elvének; kéri a Tanácsot, hogy a lehető leghamarabb találjon megoldást; emlékeztet arra, hogy a Parlament megfelelő intézkedéseket hozhat, ha nem születik ilyen megoldás.” A bekezdés számadatai az Európai Parlament Kutatószolgálatának szíves gyűjtéséből származnak.

az illetékes magyar miniszter az elnökségi prioritásokat az EP Bizottsági Elnökök Értekezletének sem. Ezekre 2011-ben még rendben sor került.

Az Európai Parlament a politikai játszmák színtereként kezelte a szakbizottságokat is. Elvileg az elnökségi félév kezdetén minden bizottság meghallgatja az elnökséget adó ország illetékes miniszterét a szakmai prioritásairól. Ez 2024-ben a magyar elnökség alatt csak részlegesen történt meg. Az adott bizottsági elnöktől függött, hogy felvette-e a témát a napirendre, és mikor. A húsz szakbizottságból végül csak nyolc biztosított erre lehetőséget.²⁴ Az pedig már inkább karikatúra, hogy a regionális fejlesztéssel foglalkozó bizottság erre decemberben kerített volna sort, amikor már jóval közelebb voltunk az elnökség végéhez, mint a kezdetéhez, arra hivatkozva, hogy „nagyon elfoglaltak”. Navracsics Tibor erre végül nem ment el.

A szakbizottsági elnököknek lehetőségük van arra, hogy a szakterületükhöz illeszkedő informális Tanács-üléseken részt vegyenek. Egyes bizottsági elnökök az ilyen magyarországi üléseket bojkottálták, nyíltan vagy mondvacsinált okokra hivatkozva. Így járt el például a Gazdasági Bizottság szocialista elnöke. Ezáltal az EP lemondott egy szerzett jogáról, hogy nézeteit a Tanácsban ismertesse, és első kézből szerezzen információkat az ott törtétekről.

Az EP leglátványosabb fellépése a magyar elnökséggel szemben a 2024. október 9-ei plenáris ülésen történt,²⁵ amelyen Orbán Viktor miniszterelnök ismertette a magyar elnökség prioritásait. A 3,5 órás vita során a Néppárttól a kommunistáig senki nem foglalkozott az elhangzottakkal, az ezen frakciók színeiben felszólaló képviselők kizárólag Magyarországgal kapcsolatos kritikákat fogalmaztak meg. Ezt a jobboldalról többen szóvá is tették, s méltatták a színvonalas magyar elnökségi programot.²⁶

Ahogy a Bizottság és annak elnöke, úgy az Európai Parlament is többször megsértette a lojális együttműködés elvét. Ennek legsúlyosabb s az unióra is egyértelműen visszaütő példája volt az, hogy 18 jogalkotási témában²⁷ a Tanács a magyar elnökség vezetésével készen állt volna az intézményközi tárgyalások (úgynevezett trilógusok)

²⁴ Alkotmányügyi Bizottság; Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Bizottság; Kulturális és Oktatási Bizottság; Fejlesztési Bizottság; Gazdasági és Monetáris Bizottság; Környezetvédelmi, Közegészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Bizottság; Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottság; valamint a Közlekedési és Idegenforgalmi Bizottság. Saját gyűjtés.

²⁵ Az elnökségi programot általában az első hónapban mutatja be az adott ország állam- vagy kormányfője, de az a 2024-es magyar elnökség alatt a Bizottság elnökének megválasztásával egyszerre lett volna esedékes 2024 júliusában. Ezért azt eredetileg is szeptemberre halasztották. Akkor viszont a közép-európai árvíz szólt közbe, s halasztották tovább a bemutatkozást magyar kérésre októberre.

²⁶ Ibid 27.

²⁷ Az Európai Unió Tanácsának szíves közlése.

lefolytatására, de az EP témafelelősei attól – kimondva vagy kimondatlanul – a magyar elnökség miatt elzárkóztak. Olyan témákban nem lett tehát pusztán politikai megfontolásból előrelépés, mint például a vízümpolitika, a vízgazdálkodás, a szociális biztonsági rendszerek koordinációja vagy a migráció egyes aspektusai. A jogalkotás tudatos lassítása felveti a politikai felelősség kérdését.

Tizenhét témában ugyanakkor elindultak a háromoldalú tárgyalások, s kilencben²⁸ sikerült is megállapodni az intézményeknek, magyar vezetéssel. Így született meg többek között a 2025. évi költségvetés, az Ukrajnának nyújtott hitel-együttműködési mechanizmus, a munkaerőpiaci statisztika vagy a könnyített határátkelési megoldások szabályozása. Sokat számított, hogy az egyes témák EP-jelentéstevői mennyire viszonyultak felelősségteljesen a munkájukhoz, s akartak minél előbb eredményt elérni, vagy pedig a politikai blokkolás szempontjai nyomtak erősebben a latban náluk.

Azt is ki kell emelni, hogy az EP-ben a 2024. júniusi választások után megváltoztak az erőviszonyok.²⁹ A Néppárt továbbra is a legnagyobb erő maradt, de a második legnagyobb szocialista frakció már teret veszített, ha nem is annyit, mint a liberálisok és a zöldek. A jobboldalon harmadik legnagyobb csoportként megjelentek a Patrióták, a jobbszélien pedig a szuverenisták, a konzervatívok a negyedik erő lettek. Mindez nagy megütközést váltott ki a *mainstream* pártoknál. Amennyiben a Néppárt velük vagy egy részükkel szövetezne, az alternatív többséget jelenthetne az eddigi nagykoalícióhoz képest, s ez a baloldalt rendkívül érzékenyen érinti. Az új jobboldalban a Néppárt is inkább riválist, mint potenciális szövetségest lát, így *cordon sanitaire*-t hirdettek a patrióták ellen, ahol pedig a magyar kormánypart a második legnagyobb delegációt adja. A magyar elnökség elleni fellépések mögött ez a motiváció is meghúzódott.

A Tanácsban egyébként 19 dosszié tekintetében sikerült elérni az általános vagy részleges általános megközelítést, és összesen 57 tanácsi következtetést és egy tanácsi nyilatkozatot fogadtunk el.³⁰ Ez azt mutatja, hogy a Tanácsban a megszokott ügymenet folyt a magyar elnökség alatt, különösen, ha nem voltak jelen kamerák.

ELNÖKSÉGI PRIORITÁSOK

A magyar elnökség – politikai, karakteres elnökségként – az Európa előtt álló legjelentősebb, azonnali cselekvést igénylő kihívásokra koncentrálna állította össze a programját, részben a trió programjára támaszkodva, részben a saját elképzeléseket

²⁸ Ibid 23.

²⁹ Erről lásd a pontos számokat: Európai Parlament 2024a.

³⁰ Ibid 27.

követve 2022–2024 során. 2011-ben négy, 2024-ben hét prioritás köré szerveztük, hogy mit szeretnénk megvalósítani az unió élén állva. Ezek között volt átfedés, illetve új témák is megjelentek.

2011-ben a gazdasági világválság okainak kezelése, az euró megmentése és a növekedés beindítása volt a legfontosabb feladat (régi 1. célkitűzés), 2024-ben pedig hogy az unió versenyképessége érdekében végre konkrét döntések szülessenek (új 1. célkitűzés).

A gazdaságpolitikai koordináció és konszolidáció, a fegyvelmezt tagállami gazdálkodás szabályai, illetve az első európai szemeszter mind az első magyar uniós elnökséghez fűződött. A 2024-es magyar elnökség legnagyobb sikere pedig az volt, hogy a Draghi-jelentés³¹ lesújtó diagnózisa alapján sikerült a legmagasabb, tehát állam- és kormányfői szintű kötelezettségvállalást összehozni arra, hogy a tagállamok szembenézznek a legsúlyosabb gazdasági problémákkal, és új pályára állítják az unió gazdaságát. Így született meg 2024. november 8-án a *Budapesti nyilatkozat*,³² amely meghatározott időponthoz kötött vállalásokat tartalmaz, hogy mely kérdésben a Bizottságnak mikor kell konkrétumokkal előállnia, hogy Európa ne maradjon le végtelenen a nemzetközi versenyfutásban (energiaárak mérséklése, túlszabályozás visszanyesése, egyszerűsítés, technológiasemleges iparfejlesztés, tőkepiaci (megtakarítási) uniós létrehozása, kutatás-fejlesztés ösztönzése, nemzetközi gazdasági együttműködések elősegítése, védelmi képességek növelése, rugalmas munkaerőpiac, kis- és középvállalkozások helyzetbe hozása (ez utóbbi 2011-ben is hangsúlyos témája volt a magyar elnökségnek). A Bizottság azóta is ezen iránytű alapján jelenteti meg sorban a jogszabálytervezeteit, s a versenyképesség horizontális szemponttá vált minden szakpolitikai előterjesztésben. A *Budapesti nyilatkozat* hivatkozási alappá vált, beépült az uniós dokumentumok sorába, azóta is idézik.

2011-ben még nem jelent meg témaként, csak 2024-ben vált „slágerré” az *európai védelem megerősítése* (új 2. célkitűzés). A szaporodó nemzetközi konfliktusok, különösen a szomszédunkban dúló háború, valamint hogy Trump alatt kérdésessé vált, az USA hajlandó-e továbbra is garantálni a kontinens biztonságát, rávilágítottak Európa védtelen voltára, s hogy az uniónak muszáj a saját kezébe venni a saját biztonságát. A magyar elnökség megkezdte az úgynevezett *Stratégiai iránytű*³³ végrehajtását, s ráirányította a figyelmet a védelmi technológiai és ipari bázis megerősítésének szükségességére, beleértve a védelmi innovációt és a védelmi beszerzési együttműködés fokozását.

³¹ Ibid 13.

³² Európai Tanács 2024.

³³ Az Európai Unió Tanácsa 2024d.

2011-ben a koronaékszer a horvát csatlakozási tárgyalások lezárása volt, amire pedig kezdetben nem sok esély mutatkozott, és komoly politikai munka kellett hozzá. A nyugat-balkáni bővítés (régi 4., új 3. célkitűzés) azóta elakadt, az unió méltatlanul várakoztatja a jelölt országokat. Magyarország elkötelezettsége a régió iránt nem változott, 2024-ben is az érdemalapú, kiegyensúlyozott és hiteles bővítés szószólói voltunk. Akkora áttörést, mint 2011-ben, lehetetlen lett volna elérni, de az, hogy Albániával lezajlott két kormányközi konferencia két klaszter megnyitásával, Montenegroval pedig egy keretében le lehetett zárni három fejezetet ideiglenesen, továbbá Szerbiával a blokkolás ellenére egy innovatív megoldás révén szintén előrébb lehetett lépni (levélküldés a tárgyalási álláspont bekérése céljából), felkavarta az állóvizet. Szintügy sikerült pénzügyi, gazdasági témákban haladni a Nyugat-Balkán integrációja terén (SEPA, zöldsáv-használat, finanszírozás). Jóval több magas szintű találkozóra került sor a régió politikusaival, mint korábban. Magyarország tehát elérte, hogy ne csak Ukrajnára irányuljon az unió figyelme; sikerült tudatosítani: lehetetlen, hogy a megtámadott Ukrajna iránti szolidaritás érdemtelen előnyökhöz juttassa a keleti szomszédot a balkáni jelöltekkel szemben a csatlakozás felé vezető úton.

Az előző elnökség alatt Európa polgárközelibbé tétele célkitűzésünk (régi 3.) keretében sikerült elfogadni az európai polgári kezdeményezésről szóló rendeletet, s e cím alatt foglalkoztunk a *migrációval*. 2011-ben persze ez utóbbi még nem volt akkora összeurópai probléma, mint 2015-től kezdve, akkor elég volt praktikus lépéseket elfogadtatni (például a *FRONTEX* rendelet révén az Európai Határvédelmi Ügynökség operatív kapacitásának megerősítése, pótlólagos pénzügyi források biztosítása a nehéz helyzetbe került tagállamok részére stb.). 2024-ben a feladat a politikai áttörés elérése volt az illegális migráció megfékezése terén (4. új): a magyar elnökség előkészítő munkája után mondta ki az októberi Európai Tanács-ülés, hogy a származási országokkal folytatott együttműködés, azaz kölcsönösen átfogó partnerségek révén lehet kezelni a migráció kiváltó okait, s fel kell lépni az emberkereskedelem és embercsempészség ellen, illetve meg kell könnyíteni a kitoloncolásokat. Ez a munka alapozta meg, hogy 2025-ben megkezdődött az illegális migránsok visszafogadásáról szóló jogszabálynak a tárgyalása. A külső határok ellenőrzése minden korábbinál hangsúlyosabban jelent meg a magyar félév alatt, beleértve az innovatív megoldásokat is (például az embercsempészség elleni küzdelem büntetőjogi minimumszabályainak harmonizálása irányába elindulás).

Idekapcsolódó célkitűzés volt (ha külön prioritási számmal nem is szerepelt) *Bulgária és Románia teljes jogú schengeni tagságának elérése*. 2011-ben komoly politikai munka árán tudta kimondatni a magyar elnökség a Tanácsban egyhangúlag, hogy a két állam megfelelően felkészült a schengeni vívmányok teljes körű alkalmazására, s *technikai értelemben* eleget tett a követelményeknek. Aztán 13 év alatt nem sikerült

ennél többet senkinek sem összehozni. A politikai döntést, azaz az áttörést újra a magyar elnökség érte el a tagállamoknál: az addigi blokkolók engedtek, és 2024 decemberében a Belügyi Tanács jóváhagyta a személyeknek a Bolgár Köztársasággal és Romániával közös, valamint a két ország közötti belső szárazföldi határokon történő ellenőrzésének 2025. január 1-jétől történő megszüntetéséről szóló tanácsi határozatot.³⁴ Mindez azt is jelenti, hogy a magyar elnökség egy évtizeden túlnyúlóan és eredményesen dolgozott azért, hogy az erdélyi és a partiumi magyarság akadálytalanul jöhessen Magyarországra és utazhasson az unió bármelyik pontjára.

2011-ben és 2024-ben is szívünkön viseltük a *közös politikák megerősítését*. Az előző elnökség alatt ezt közös célkitűzésben foglaltuk össze (régi 3.), a mostaninál pedig önállóan jelent meg a kohéziós politika jövőjéről szóló állásfoglalás (új 5.), illetve a gazdalközpontú uniós agrárpolitika (új 6.). Mindkét elnökség igyekezett leverni olyan cölöpöket, amelyek a többéves pénzügyi keret (MFF) 2011, illetve 2025 közepén induló vitájához szolgáltak, szolgálnak fogódzóul. Tanácsi következtetések elfogadásával sikerült mindkét félév során leszögezni, hogy ezek a politikák milyen komoly hozzáadott értéket képviselnek az unióban, így fontos hivatkozási alapul szolgálnak ahhoz, hogy aztán az MFF-tárgyalások során e politikák támogatása megmaradjon.

A 2024-es elnökség alatt immár külön célkitűzésként szerepelt a *demográfiai kihívások kezelése* (új 7.). 2011-ben ezt beleértettük az emberközpontú, polgárközeli EU 3. célkitűzésbe.

Már akkor felhívtuk a figyelmet a *család* fontosságára. Összehívtuk a családpolitikáért felelős miniszterek első informális ülését, ahol a jó tagállami gyakorlatokat lehetett bemutatni. A munka és a családi élet összehangolásáról pedig trió+1 (soron következő lengyel elnökség) formátumban nyilatkozatot fogadott el a Tanács. 2024-ben tanácsi következtetéseket alkottunk a kohéziós politikának az EU demográfiai kihívásainak kezelésében betöltött szerepéről, illetve ezt horizontális prioritásként határoztuk meg az EU valamennyi szakpolitikájára nézve. Elfogadtattuk, hogy a kérdés versenyképességi téma: amennyiben nem találunk orvosságot az európai demográfiai téli problémájára, az tovább rontja a versenyképességi helyzetünket. Újra megszerveztük a családügyi miniszterek informális találkozóját. Az elnökségnek köszönhetően elkészült egy lista a tagállamok által minden szakterületen beazonosított, uniós szinten kezelendő problémákról, amely útmutatóul szolgál a továbblépéshez.³⁵

Nem szerepelt külön prioritásként, de mind 2011-ben, mind 2024-ben sikerrel dolgozott a magyar elnökség a nemzetközi partnerségek megerősítésén (konnekivitási stratégia), a fogatékkel és hátrányos helyzetben élők életkörülményeinek

³⁴ Az Európai Unió Tanácsa 2024.d.

³⁵ Parlament Österreich 2024.

javításán (2011: romastratégia, 2024: első jelnyelvi elnöklés), regionális ügyeken (2011: Duna-régió stratégia), az antiszemitizmus elleni küzdelmen, energia-, egészségügyi, környezetvédelmi stb. témákon. Ki kell még emelni, hogy a második féléves elnökségek feladata az éves uniós költségvetés végigtárgyalása. A 2025. évi költségvetésről a magyar elnökség vezetése alatt mind a Tanácsban, mind az EP-ben a korábbi években megszokottnál képest jóval simábban sikerült megállapodni.

A 2011-es magyar elnökség alatt nem került sor Budapesten állam- és kormányfői találkozóra. A *Keleti partnerségi csúcstól átütöztük* a miénk után következő lengyel elnökség idejére.³⁶ Akkor a legmagasabb rangú és legnépesebb rendezvényünk ötven delegáció részvételével az *Ázsia–Európa-találkozó* volt Gödöllőn. 2024-ben viszont Budapesten rendeztük az Európai Politikai Közösség csúcstalálkozóját, amelyen összesen 48 delegáció vett részt. Másnap pedig az Európai Tanács informális ülését szerveztük meg a magyar fővárosban, amelynek keretében elfogadták az uniós állam- és kormányfők a már említett *Budapesti nyilatkozatot* a versenyképességről. E két rendezvény páratlan láthatóságot biztosított a magyar elnökségnek, s politikai tartalom szempontjából is maradandó eredménynek minősült.

2024-ben nem voltak olyan külső, tőlünk függetlenül kialakuló, váratlan helyzetek, amelyek kezelése azonnali elnökségi feladatot okozott. 2011-ben a magyar elnökségnek jutott az *arab tavasz*, amikor *Líbiában* megdöntötték Kadhafi rendszerét, aztán az *atomkatasztrófa Fukusimában*, amelyet földrengés és az azt követő cunami okozott. 2024-ben sokkal inkább a magyar kormány elleni ellenszenv tette próbára az elnökségi gépezetet. Az egyébként, ahogy 2011-ben, úgy 2024-ben is gördülékenyen működött. Egyértelmű és gyors volt a döntéshozatali rendszer, a döntéseket minden szint egységesen hajtotta végre. Nem fordult elő félre- vagy többes kommunikáció. A folyamatos támadásokat a politikai szint kezelte, a szakértői szint pedig rendíthetetlen nyugalmat gyakorolt, és magas színvonalú szakmai munkát végzett. Ezt persze csak a folyosók homályában ismerték, ismerik el. 2011-hez képest kevesen méltatták nyilvánosan a magyar elnökséget, azt a politikai klíma egyszerűen nem tette lehetővé.

A KÉT ELNÖKSÉG ÉRTÉKELÉSE

A 2011-es és 2024-es magyar elnökségi célkitűzések bemutatása alapján világosan látszik, hogy Magyarország több mint egy évtizeden átívelően újra egy erős Európa érdekében dolgozott elnökként. Európa akkor lehet erős, ha jól működik a gazdaság,

³⁶ Ennek okairól lásd részletesen: GYŐRI 2024: 31–32.

van növekedés, s álljuk a versenyt a világ fejlett és feltörekvő régióival. 2011-ben egy gazdasági világválság tett minket próbára, s kellett ellenállóképessé válni, de 2024-ben inkább befelé kellett koncentrálni: sok olyan belső problémával kellett (s kell a mai napig) szembenézni, amelynek maga az unió az okozója (túlszabályozás, energiaárak, megosztottság). Ez a szembesítés többet kíván, mint az *honest broker*, azaz becsületes közvetítői szerep, ez politikai vezetésért kiált. A legsúlyosabb kérdésben, az orosz–ukrán háború ügyében (ami jelenleg a leginkább gyengíti az uniót) intézményi szempontból nem volt mozgástere a magyar elnökségnek, illetve az egység sem volt meg (s nincs meg a mai napig) ahhoz, hogy legyen elnökségi fellépés; e téren maradt a bilaterális diplomácia, de még az is rombolóan hatott a magyar elnökség megítélésére. A háború kérdésében a szembenézésre az unió nem állt (s azóta sem áll) készen.

Az erős Európában gondolkodó elnökség azon témákban próbál előrelépést elérni, amelyek erősítik a közösség belső kohézióját, hozzáadott értéket hoznak létre az uniós polgárok számára, valamint hozzájárulnak Európa stabilitásához. Ha megnézzük mind a 2011-es, mind a 2024-es prioritásokat, azok mindegyike ilyen célt szolgál. Nem bocsátkoztunk ideológiai vagy politikai szempontból megosztó kérdésekbe (például jogállamiság), mert az csak gyengítette volna a belső kohéziót. Az alapszerződések betűjének és szellemének megfelelően jártunk el.

Míg tehát a célkitűzéseinkben erős volt a folytonosság a 2011-es és a 2024-es elnökségünk között, jelentős különbség állt elő az intézmények hozzáállásában. 13 éve a Tanácsban és az Európai Tanácsban sikerült elkerülni a Magyarország-vitákat, most azonban – elsősorban az orosz–ukrán konfliktusban képviselt magyar pozíció és a békemissziók miatt – más volt a helyzet. A magyar jogállamisággal kapcsolatos vitákat a Tanácsban ugyanakkor háttérbe tudtuk szorítani a magyar félév alatt.

Ami döntő különbség volt még, az az Európai Bizottság hozzáállása. 2011-ben a már fennálló viták ellenére a Bizottság a szerződéseknek megfelelően járt el. 2024-ben viszont politikai szerepet vitt, asszisztált az Európai Parlamentnek öszszemosni a magyar ügyeket és az elnökséget. Az EP természetes színtere a politikai vitáknak, a szerződések adta kereteken belül, de a Bizottság ilyet nem tehetett volna.

A magyar elnökség 2011-es teljesítményéről született számos elismerő politikai nyilatkozat, viszont viszonylag kevés szakmai értékelés.³⁷ A 2024-es esetében a sajtó részéről tanúsított és a politikai hisztériakeltés előre akkora volt, hogy ilyenek szóba se kerülhettek. Szintúgy nem történt számottevő szakmai elemzés, a prekoncepciók mindent megakadályoztak.

³⁷ Ezt lásd részletesebben: GYŐRI 2024: 34.

Ahogy 2011-ben, úgy 2024-ben is a magyar politikai osztály és kormánytisztviselői kar értékes tapasztalatot szerzett, jobban megismerte az uniós intézmények működését, s kapcsolatokat épített ki Brüsszelben, valamint a tagállamokban. Mindez segítheti a megalapozottabb otthoni döntéshozatalt és a tagállami érdekérvényesítést. Amiben továbbra is komoly adósságunk van viszont, hogy még mindig nem dolgozik elegendő számú magyar szakértő a megfelelő posztokon az uniós intézményekben. A Magyarországot övező hangulat ezt nem segíti. Ezen túl kellene jutni, ez még komoly feladat a mindenkori magyar kormányok számára.³⁸

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BAYER, Lili (2024): Orbán's 'Peace Mission' Helps Only Putin, Says Czech Prime Minister. *The Guardian*, 2024. július 17. Online: www.theguardian.com/world/article/2024/jul/17/orban-peace-mission-helps-only-putin-says-czech-prime-minister-petr-fiala
- BOURGERY-GONSE, Théo (2023): French Businesses: EU Generates as Much Frustration as Hope. *Euractiv*, 2023. augusztus 29. Online: <https://www.euractiv.com/section/politics/news/french-businesses-eu-generates-as-much-frustration-as-hope/>
- BusinessEurope (2024): *EU Economy to Slowly Return to Growth, but Long-Term Challenges Remain*. 2024. június 5. Online: <https://www.besnesseurope.eu/publications/besnesseurope-economic-outlook-spring-2024-eu-economy-to-slowly-return-to-growth-but-long-term-challenges-remain/>
- BusinessEurope (2024): *No Improvement in the EU's Investment Environment in 2023*. 2024. március 20. Online: <https://www.besnesseurope.eu/publications/no-improvement-in-the-eus-investment-environment-in-2023/>
- GYŐRI Enikő (2011): Magyar szemeszter Európában. *Európai Tükör*, 16(7), 5–18. Online: https://brexit.kormany.hu/download/6/18/20000/europai_tukor_2011_07.pdf
- GYŐRI Enikő (2024): A 2011-es EU-elnökség körülményei, sikerek és kihívások. In NAVRACSICS Tibor – TÁRNOK Balázs (szerk.): *A 2024-es magyar EU-elnökség*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 17–38. Online: <https://openaccess.ludovika.hu/nke/catalog/download/146/1266/3096?inline=1>
- Hat hónap egy erősebb Európa szolgálatában. Áttekintés az Európai Unió Tanácsának magyar elnökségéről 2011. január–július (2011). *Európai Tükör*, 16(7), 94–155. Online: https://brexit.kormany.hu/download/6/18/20000/europai_tukor_2011_07.pdf
- KAJNČ, Sabina (2015): The Council and the European Council. In HARDACRE, Alan – AKSE, Erik (szerk.): *How the EU Institutions Work and... How to Work with the EU Institutions*. 2. kiadás. London: John Harper Publishing.
- LETTA, Enrico (2024): *Much More Than a Market: Speed, Security, Solidarity – Empowering the Single Market to Deliver a Sustainable Future and Prosperity for All EU Citizens*. Online: <https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf>

³⁸ Ezúton mondok külön köszönetet Forgács Dalmának és Mendiúña Kristófnak az adat- és irodalomgyűjtés terén végzett értékes segítségért.

- LIBOREIRO, Jorge (2024): Borrell Accuses Orbán of Disloyalty and Joins Boycott Against Hungary's EU Presidency. *Euronews*, 2024. július 22. Online: www.euronews.com/my-europe/2024/07/22/borrell-accuses-orban-of-disloyalty-and-joins-boycott-against-hungarys-eu-presidency
- MÖLLER-NIELSEN, Thomas (2024) French, Italian Businesses Urge Incoming EU Leaders to Make 'Crucial Decisions' to Boost Competitiveness. *Euractiv*, 2024. június 5. Online: <https://www.euractiv.com/section/defence/news/french-italian-businesses-urge-incoming-eu-leaders-to-make-crucial-decisions-to-boost-competitiveness/>
- NAVRACSIKS Tibor – TÁRNOK Balázs szerk. (2024): *A 2024-es magyar EU-elnökség*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó. Online: <https://openaccess.ludovika.hu/nke/catalog/book/146>
- NOYER, Christian et al. (2024): *Developing European Capital Markets to Finance the Future. Proposals for a Savings and Investments Union*. 2024. április. Online: <https://www.tresor.economie.gouv.fr/Articles/e3283a8f-69de-46c2-9b8a-4b8836394798/files/6b8593b5-ca31-45a3-b61c-11c95cf0fc4b>

Egyéb források

- Az Európai Parlament 2023. június 1-jei állásfoglalása a jogállamiság és az alapvető jogok magyarországi megsértéséről és a befagyasztott uniós pénzeszközökről (2023/2691). Online: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0216_HU.html
- Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata. HL C 326., 2012. október 26., 13–390.
- Az Európai Unió Tanácsa (2024a): *A Schengeni Tanács döntése: földközi határellenőrzések eltörlése Bulgáriával és Romániával*. Sajtóközlemény, 2024. december 12. Online: <https://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2024/12/12/schengen-council-decides-to-lift-land-border-controls-with-bulgaria-and-romania/>
- Az Európai Unió Tanácsa (2024b): *Általános Ügyek Tanácsa, 2024. június 25.* Online: <https://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2024/06/25/>
- Az Európai Unió Tanácsa (2024c): *Az Európai Politikai Közösség ülése, 2024. november 7.* Online: <https://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2024/11/07/>
- Az Európai Unió Tanácsa (2024d): *Stratégiai irányítói az EU számára.* Online: <https://www.consilium.europa.eu/infographics/strategic-compass/>
- Az Európai Unió Tanácsa (2025): *A 7. cikk szerinti eljárások.* Online: <https://www.consilium.europa.eu/policies/article-7-procedures/>
- Európai Parlament (2018): *Jelentés a magyarországi 7. cikk (1) bekezdésének elindítására irányuló javaslatról (Sargentini-jelentés, A-8-2018-0250)*. 2018. július 4. Online: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0250_EN.html
- Európai Parlament (2024a): *Az eredmények összehasonlítása*. 2024. június. Online: <https://results.elections.europa.eu/hu/tovabbi-lehetosegek/az-eredmenyek-osszehasonlítása/>
- Európai Parlament (2024b): *Szó szerinti jegyzőkönyv*. 2024. október 9. Online: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-10-2024-10-09-INT-2017002235768_EN.html
- Európai Tanács (2024): *Budapesti nyilatkozat az új európai versenyképességi megállapodásról*. Sajtóközlemény, 2024. november 8. Online: <https://www.consilium.europa.eu/press/press-releases/2024/11/08/the-budapest-declaration/>

- European Commission (2024): *The Future of European Competitiveness. Part A. A Competitiveness Strategy for Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Online: https://commission.europa.eu/document/download/97e481fd-2dc3-412d-be4c-f152a8232961_en
- European Institute for International Law and International Relations (2024): *MEP's Negative View on the Hungarian EU Council Presidency*. European Institute for International Law and International Relations, 2024. szeptember 20. Online: <https://www.eiir.eu/international-relations/europe/meps-negative-view-on-the-hungarian-eu-council-presidency/>
- European Movement International (2024): *The Hungarian Presidency of the Council of the EU: A Test of EU Values and Governance*. European Movement International, 2024. július 3. Online: <https://europeanmovement.eu/policy-focus/the-hungarian-presidency-of-the-council-of-the-eu-a-test-of-eu-values/>
- GAZDAG Ferenc (2011): Mérlegen a 2011-es magyar EU-elnökség. *Nemzet és Biztonság*, 4(10), 72–85. Online: https://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/gazdag_ferenc-merlegen_a_2011_es_magyar_eu_elnokseg.pdf
- GOSTYŃSKA, Agata (2011): Evaluation of the Hungarian Presidency of the Council of the European Union. *Bulletin of the Polish Institute of International Affairs*, 71(288), 542–543. Online: [https://www.files.ethz.ch/isn/130802/Bulletin%20PISM%20No%2071%20\(288\)%20June%2030,%202011.pdf](https://www.files.ethz.ch/isn/130802/Bulletin%20PISM%20No%2071%20(288)%20June%2030,%202011.pdf)
- GYŐRI Enikő (2011): Válság közben, elnökség után – budapesti pillantás Európa közeljövőjére. *Külvügyi Szemle*, 2011/4, 3–15. Online: https://library.hungaricana.hu/hu/view/KULUGY_Ku-lyugyiSzemle_2011/?pg=638&layout=s
- GYÖRKÖS Péter (2010): A Magyar Köztársaság Európai Unió mellett működő Állandó Képvisellete a magyar EU-elnökség tükrében. *Európai Tükör*, 15(10), 78–82. Online: https://2010-2014.kormany.hu/download/c/64/00000/Europai_Tukor_2010_10.pdf#!DocumentBrowse/J/7413.szamu_jelentes_Magyarorszag_europai_unios_tagsagaval_osszefuggo_kerdesekről_és_az_europai_integráció_helyzetéről (2011). Magyarország Kormánya, 12, Online: <https://www.parlament.hu/irom39/07413/07413.pdf>
- KACYŃSKI, Piotr Maciej (2013): *The Hungarian Council Presidency: How Well Did it Do? – European Integration*. Online: <https://eu.boell.org/en/2013/12/03/hungarian-council-presidency-how-well-did-it-do-european-integration>
- ŁOBODA, Wiktor (2024): Filling the Niche: Orbán's Political Opportunism in Light of Hungarian EU Presidency. *Euro Prospects*, 2024. Online: <https://europrospects.eu/filling-the-niche-orbans-political-opportunism-in-light-of-hungarian-eu-presidency/>
- NGUYEN, Thu (2024): The European Union's Hungary Problem. *Internationale Politik Quarterly*, 2024. március 25. Online: <https://ip-quarterly.com/en/european-unions-hungary-problem>
- ORBÁN Balázs (2024): The Results of the Hungarian EU Presidency Are a Success. *Euronews*, 2024. november 19. Online: <https://www.euronews.com/2024/11/19/the-results-of-the-hungarian-eu-presidency-are-a-success>
- Parlament Österreich (2024): Presidency Non Paper „Addressing Demographic Challenges in the EU: An Overview and the Way Forward” (7039/EU XXVIII.GP). WK 16061/24 LIMITE. Online: [https://www.parlament.gv.at/gegenstand/XXVIII/EU/7039#:~:text=Presidency%20non%2Dpaper%20%22Addressing%20demographic%20challenges%20in%20the,overview%20and%20the%20way%20forward%22%20\(7039/EU%20XXVIII.GP\)](https://www.parlament.gv.at/gegenstand/XXVIII/EU/7039#:~:text=Presidency%20non%2Dpaper%20%22Addressing%20demographic%20challenges%20in%20the,overview%20and%20the%20way%20forward%22%20(7039/EU%20XXVIII.GP))

- PETRI Bernadett (2023): Tusványostól Tusványosig: Mit tanultunk az Európai Unióról két uniós elnökség között? XXI. Század Intézet, 2023. július 19. Online: <https://www.xxiszaszadintezet.hu/tusvanyostol-tusvanyosig-mit-tanultunk-az-europai-uniorol-ket-unios-elnokseg-kozott/>
- Review of the Hungarian presidency (debate)* (2011). Online: https://multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/review-of-hungarian-presidency-debate_20110705-0900-PLENARY-3
- SZIGETHY-AMBRUS Nikoletta (2025): Mérlegen az elmúlt fél év: milyen eredményeket tudhat maga mögött a magyar elnökség? *Oeconomus Gazdaságkutató Alapítvány*, 2025. január 6. Online: <https://www.oeconomus.hu/oecofocus/merlegen-az-elmult-fel-ev-milyen-eredmenyeket-tudhat-maga-mogott-a-magyar-elnokseg/>
- Tesija, Vuk (2022): Membership of Europe's Schengen Area Will End Long Waits at Croatia's Borders with Slovenia and Hungary during the Summer Tourist Season. Bulgaria and Romania face a fresh delay to accession. *Balkan Insight*, 2022. december 8. Online: <https://balkaninsight.com/2022/12/15/eu-councils-circus-act-shows-need-for-voting-reforms/> és <https://balkaninsight.com/2022/12/08/croatia-poised-to-join-schengen-zone-and-eurozone/>
- The Programme of Activities of the Hungarian Presidency of the Council (debate)* (2011). Online: https://multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/the-programme-of-activities-of-hungarian-presidency-of-council-debate_20110119-0900-PLENARY-5
- The Working Methods of the von der Leyen Commission* (2019). Online: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_19_6657
- Van den Brink, Martin (2023): *An Inconvenient Constraint: A Hungarian Council Presidency and the EU's Rule of Law*. Jacques Delors Centre, 2023. Online: <https://www.delorscentre.eu/en/publications/detail/publication/an-inconvenient-constraint-a-hungarian-council-presidency-and-the-eus-rule-of-law>
- VASALI Zoltán (2011): A magyar uniós elnökség szakpolitikai hatékonysága. *Polgári Szemle*, 7(4), 52–64. Online: https://polgariszemle.hu/images/content/pdf/psz_2011_4.szam_6.pdf
- VIDA Krisztina (2011): *Evaluation of the First Hungarian EU Council Presidency (ARI)*. Online: <https://media.realinstitutoelcano.org/wp-content/uploads/2021/11/ari134-2011-vida-hungarian-eu-council.pdf>